

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet

Kunnanhallitus/Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto 16.09.2024
332/06.01.00/2024

Valmistelija

hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori Henna Rissanen, 040 488 3185,
henna.rissanen@lapinlahti.fi, hallintojohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3011,
ulla.nikulainen@lapinlahti.fi

Hyvinvointikertomus on tiivis kuvaus hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa. Kunta on vastuussa laajan hyvinvointikertomuksen tekemisestä kerran valtuustokaudessa, ja nyt on aika käynnistää laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman teko seuraavaa valtuustoa varten. Tarkoituksena on summata tämän valtuustokauden työtä ja tuloksia sekä kerätä tietoa lapinlahtelaisten terveydestä ja hyvinvoinnista (kertomusosa) laajan hyvinvointisuunnitelman pohjaksi.

THL on valmistellut ehdotuksen laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Lista on tarkoitettu kuntien ja alueiden työn tueksi, mutta se ei ole vielä velvoittavia eikä sen käyttöä seurata tai valvota.

THL:n ehdotus toimii keskustelun pohjana Lapinlahden laajan hyvinvointikertomuksen tietosisällöistä ja indikaattoreista. Lisäksi keskustelua käydään kertomukseen nostettavista vertailukohtista (muut kunnat/maakunta/koko maa). Vähimmäistietosisältö löytyy THL:n verkkosivun kautta:

<https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/tieto-ja-toimintamallit/hyvinvointikertomusten-vahimmaistietosisalto>

Hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet

Keskustelussa hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet, joihin voidaan kunnassa ryhtyä lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Keskustelun pohjana voidaan käyttää viimeisimmän hyvinvointiraportin huomioita sekä muista kunnista poimittuja esimerkkejä ja valmiita toimintamalleja.

Lapinlahden hyvinvointiraportissa v. 2023 nousi esille mm. seuraavia huomioita:

- Lukiolaisten hyvinvointi, jaksaminen ja monet terveystottumukset ovat parantuneet.
- Peruskoululaisten hyvinvointi ja monet terveystottumukset ovat laskussa.
- Vanhemmuuden tukemiseen kiinnitettävä huomiota: huomattavan suuri osa lapsista raportoi keskusteluvaikeuksista vanhempien kanssa.
- Koululounaan ja aamiaisen syömättömyys on kasvanut kaikilla koulutusasteilla. Koulujen ruokakasvatusta on syytä tehostaa esimerkiksi yhteisillä työryhmillä tai Maistuva koulu –toimintamallin laajemmalla käyttöönotolla.
- Liikkumattomuuden syihin ja matalan kynnyksen liikunnan lisäämiseen on syytä kiinnittää huomiota kaikissa ikäryhmissä.
- Useilla hankkeilla on voitu mahdollistaa hyvinvointia tukevia toimintoja erityisesti lapsille ja nuorille. Toiminnan vakiinnuttamisella saadaan pitkäaikaiset hyödyt käyttöön.

Liikunnan edistämiseen ja liikuntaneuvontaan löytyy paljon esimerkkejä ja valmiita konsepteja, esim.:

- Pohjois-Savon liikunnan lolla-hanke eri kunnissa (kohderymänä ikäihmiset)
<https://www.pohjois-savonliikunta.fi/hankkeet/olvi-hanke/>
- Vilperi-hanke (perheille) Vieremällä <https://vierema.fi/vilperi-hanke-liikuttaa-vieremalaisia-perheita/>
- Harrastamisen Suomen malli, (seminaari tulossa 24.9.)
<https://harrastamisensuomenmalli.fi/>

- Iisalmen harrastamisen malli: <https://iisalmi.fi/vapaa-aika/liikunta/lasten-ja-nuorten-liikunta/ihme/>
- Personal trainer on Liikkuvan koulun toimintamalli, joka on tulossa käyttöön esimerkiksi Vieremällä <https://liikkuvakoulu.fi/tukimateriaali/personal-trainer-toimintamalli/>
- Liikuntaneuvonnan käynnistämiseen ja hyödyntämiseen löytyy materiaalia myös liikuntaneuvonnan verkkosivulta: <https://liikuntaneuvonta.fi/>

Suomi liikkeelle-ohjelman haku on 10.9.–15.10. Haettavissa avustusta kaikenikäisten liikuntaneuvonnan kehittämiseen. https://okm.fi/-/suomi-liikkeelle-ohjelman-kehittamisavustukset-liikuntaneuvontaan?languageId=fi_FI
Oheismateriaalina on vuonna 2023 tehty hakemusluonnos liikuntaneuvontaan.

Lasten ja perheiden tukemisessa auttaa esimerkiksi

- Lapsiystävällinen kunta-toimintamalli: <https://www.lapsiystavallinenkunta.fi/>
- Joissakin kunnissa on toteutettu myös esimerkiksi tunnettujen puhujien luentoja/koulutuksia vanhemmille, jotka saavat helposti laajan huomion.
- Mieli ry:n Hyvän mielen kunta -työkalupakki <https://mieli.fi/yhteiskunta/mielenterveys-suomessa/hyvan-mielen-kunta/hyvan-mielen-kunta-tyokalupakki/>

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto päättää

pohtia toimenpiteitä hyvinvoinnin edistämiseen, ja

antaa ohjeistuksen ja evästyksiä laajan hyvinvointikertomuksen laadinnan valmisteluun.

Päätös